
روش تربیت کودکان در سیره نبوی

با ذکر نمونه‌هایی از زندگی سلف صالح و سخنان عالمان

تألیف: نور بن عبدالحفیظ سوید
مترجم: سوما نظری

سوید، محمد نور

منهج التربية النبوية للطفل مع نماذج تطبيقية من حياة السلف الصالح و اقوال العلماء العاملين. فارسی
روش تربیت کودکان در سیره نبوی با ذکر نمونه‌هایی از زندگی سلف صالح و سخنان عالمان / تألیف نور
بن عبدالحفیظ سوید؛ مترجم سوما نظری.

مشخصات نشر: تهران: نشر احسان، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۵۲۶ص. شابک: ۳-۸۳۰-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸

موضوع: محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ق. -- دیدگاه درباره تربیت خانوادگی

موضوع: والدین و کودک (فقه) -- احادیث

شناسه افزوده: نظری، سوما، ۱۳۶۰-، مترجم

رده بندی کنگره: ۹/۲۴BP رده بندی دیویی: ۹۳/۲۹۷

تهران، خیابان انقلاب، روبه‌روی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، شماره ۴۰۶.

www.nashreh-san.com

تلفن: ۶۶۹۵۴۴۰۴

روش تربیت کودکان در سیره نبوی با ذکر نمونه‌هایی از زندگی سلف صالح و سخنان عالمان

تألیف: نور بن عبدالحفیظ سوید

مترجم: سوما نظری

ناشر: نشر احسان

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۳-۸۳۰-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه‌ی مترجم
۱۷	روش ترجمه
۱۹	دعا و درود
۲۳	اهدا
۲۵	داعی ابوالحسن ندوی
۲۷	جناب دکتر محمد فوزی فیض الله
۳۳	علامه شیخ عبدالرحمن حسن حبنکه
۳۵	آموزگار بزرگ احمد قلاش
۳۷	محمود طحان
۳۹	سخنی در باب روش کتاب
۴۵	توضیح اصطلاحات عنوان کتاب
۴۷	بخش نخست آماده‌سازی زن و شوهر و آموزگاران برای تربیت کودک
۴۹	فصل اول: مباحث مقدماتی برای پدر و مادر
۵۲	مسئولیت تربیت
۵۶	تلاش برای ازدواج با زنی نیکوکار و مربی
۶۵	اهداف ازدواج اسلامی
۶۷	صفات آموزگار موفق
۷۲	مژده برای پدر و مادر در مورد برکت فرزندان‌شان در زندگی
۷۳	فرزندان زینت زندگی دنیا هستند

۷۶.....	کشمکش شیطان با انسان بر سر فرزند.....
۷۸.....	پدر و مادر صالح و تأثیر آن بر فرزند.....
۸۰.....	ازدواج و خویشاوندی.....
۸۱.....	دعای هنگام هم‌بستری به امید فرزند صالح.....
۸۲.....	طفل در مرحله عدم.....
۸۲.....	طفل در مرحله نطفه.....
۸۲.....	مرووری بر صورت‌گری در رحم و رشد جنین.....
۸۴.....	راه درمان پیامبر ﷺ برای نازایی.....
۸۵.....	جزای کسی که نسبت فرزندش را نپذیرد.....
۸۷.....	فصل دوم: کودک از تولد تا دوسالگی.....
۸۹.....	پیش‌درآمد: دعای هنگام شدت ایمان.....
۹۱.....	کارهای روز اول.....
۹۷.....	کارهای روز هفتم.....
۹۷.....	نام نهادن کودک.....
۱۰۹.....	شیرخوارگی تا مدت دو سال و از شیرگرفتن.....
۱۱۳.....	حکم بول کودک شیرخوار و چگونگی پاک کردن آن.....
۱۱۳.....	جایز است مادر کودک شیرخوار خود را به مسجد ببرد.....
۱۱۴.....	به مسجد بردن کودکی که نمی‌تواند جلوی ادرار خویش را بگیرد، مکروه است.....
۱۱۴.....	حق حضانت برای مادر.....
۱۱۵.....	حق ولایت برای پدر (ولی امر کودک پدر است).....
۱۱۷.....	فصل سوم: روش‌های تربیتی در سیره رسول الله ﷺ.....
۱۲۱.....	باب اول: اصول و قواعد تربیتی که مخاطب آن والدین و آموزگاران هستند.....
۱۲۳.....	اصل اول: الگوی نیک.....
۱۲۴.....	اصل دوم: یافتن فرصتی مناسب برای راهنمایی و آموزش.....
۱۲۸.....	اصل سوم: عدالت و مساوات میان کودکان.....
۱۳۲.....	اصل چهارم: توجه به حقوق کودک و لبیک گفتن به آن‌ها.....

۱۳۵	اصل پنجم: دعا برای کودک
۱۳۹	اصل ششم: خرید اسباب بازی برای کودکان
۱۴۰	اصل هفتم: کمک به کودکان برای نیکی و اطاعت و فراهم کردن اسباب آن
۱۴۰	اصل هشتم: دوری از ملامت و سرزنش زیاد
۱۴۳	باب دوم: اصول و قواعد فکری که در عقل کودک تأثیرگذار است
۱۴۷	اصل فکری اول: قصه گفتن به کودک و یا خواندن آن
۱۵۸	اصل فکری دوم: کودک را به طور مستقیم مخاطب قرار دادن
۱۶۰	اصل فکری سوم: مخاطب کردن کودک به اندازه عقلش
۱۶۱	اصل فکری چهارم: گفت و گوی آرام
۱۶۶	اصل فکری پنجم: تمرین دادن حواس کودک از راه های عملی و تجربی
۱۶۶	اصل فکری ششم: وابسته کردن کودک به الگوی ثابتی که همانا رسول الله است
۱۶۹	باب سوم: اصول و قواعد روانی که در روح و روان کودک تأثیرگذار است
۱۷۱	اصل روانی اول: هم صحبتی و رفاقت با کودک
۱۷۳	اصل روانی دوم: شادمان نگاه داشتن کودک
۱۷۴	اصل روانی سوم: ایجاد رقابت سازنده میان کودکان و پاداش دادن به برنده ها
۱۷۵	اصل روانی چهارم: تشویق کودکان
۱۷۷	اصل روانی پنجم: تعریف و توصیف از کودک
۱۷۸	اصل روانی ششم: هم بازی شدن با کودک و رفتار کودکانه داشتن
۱۷۹	اصل روانی هفتم: رشد اعتماد به نفس کودک
۱۸۰	اصل روانی هشتم: حسن خطاب کودک
۱۸۳	اصل روانی نهم: برآورده کردن آرزوهای آن ها و راضی نگه داشتن شان
۱۸۴	اصل روانی دهم: تأثیر تکرار در روان کودک
۱۸۶	اصل روانی یازدهم: انتقال تدریجی در کارها
۱۸۶	اصل روانی دوازدهم: تشویق و ترساندن
۱۸۷	فصل چهارم: روش های تشویق کودکان به نیکی والدین و هشدار از نافرمانی شان
۱۹۳	نخست: اصول نیکی به والدین در زندگی شان

۱۹۳	اصل اول: پاداش نیکی به والدین در دنیا و آخرت.....
۱۹۶	اصل دوم: مقدم دانستن نیکی به والدین بر دیگر فرایض کفایی.....
۲۰۷	اصل سوم: فرمان برداری از والدین در نافرمانی از آفریدگار نیست.....
۲۱۲	اصل چهارم: سزاوارترین همدم برای والدین هستند.....
۲۱۳	اصل پنجم: مقدم دانستن نیکی به مادر نسبت به پدر.....
۲۱۵	اصل ششم: خودت و مالت از آن پدر تو است.....
۲۱۷	اصل هفتم: آزاد کردن والدین از هر دینی که به عهده آن‌ها است.....
۲۱۸	اصل هشتم: دعای متقابل بین والدین و فرزندان شان.....
۲۱۹	اصل نهم: آیا دلیل و انگیزه دشنام و ناسزاگویی به والدین می‌شود؟!.....
۲۲۰	اصل دهم: نسبت خود را به پدرت شهره بگردان و بدان افتخار کن.....
۲۲۱	اصل یازدهم: حج به جای کسی که از انجام آن ناتوان است، صحیح است.....
۲۲۲	اصل دوازدهم: ادای نذر آن‌ها.....
۲۲۲	اصل سیزدهم: نافرمانی از گناهان کبیره است و سزای آن در دنیا و آخرت داده می‌شود.....
۲۲۷	دوم: اصول نیکی به والدین بعد از مرگ یکی از آن‌ها یا هر دوی آن‌ها.....
۲۲۷	اصل اول: وفا به عهد و پیمان آن‌ها و ادای وصیت‌شان.....
۲۳۰	اصل دوم: دعا و طلب مغفرت برای آن‌ها.....
۲۳۰	اصل سوم: به جای آوردن صلوة رحم و نیکی با دوستان شان.....
۲۳۱	اصل چهارم: صدقه دادن برای والدین.....
۲۳۳	اصل پنجم: ادای حج به عوض آن‌ها.....
۲۳۴	اصل ششم: تلاش برای انجام عمل نیک برای شادکردن روح والدین متوفا.....
۲۳۵	اصل هفتم: زیارت قبرشان.....
۲۳۶	اصل هشتم: وفاداری به سوگندشان و این که انگیزه ناسزا گفتن به ایشان نشویم.....
۲۳۶	اصل نهم: روزه گرفتن به جای آن‌ها.....
۲۳۷	فصل پنجم: روش‌های برخورد انضباطی با کودک.....
۲۴۰	اصول و قواعد برخورد انضباطی با کودک.....
۲۴۲	اصل انضباطی دوم: تصحیح اشتباه کودک در اندیشه، سپس عمل.....

۲۴۷	اصل انضباطی سوم: برخورد انضباطی به صورت تدریجی.....
۲۵۷	بخش دوم: سازندگی شخصیت اسلامی کودک.....
۲۶۳	فصل اول: سازندگی بعد عقیدتی.....
۲۷۱	اصل عقیدتی اول: تلقین کلمه توحید به کودک.....
۲۷۳	اصل عقیدتی دوم: ریشه دار کردن محبت الهی در نهاد کودک.....
۲۷۹	اصل عقیدتی سوم: ریشه دار کردن محبت رسول الله و آل بیت و صحابه کرام.....
۲۹۳	اصل عقیدتی چهارم: آموزش قرآن کریم به کودک.....
۳۰۴	اصل عقیدتی پنجم: پرورش ثبات در عقیده و جان نثاری در راه آن.....
۳۱۳	فصل دوم: سازندگی بعد عبادی.....
۳۱۸	اصل عبادی اول: نماز.....
۳۲۶	اصل عبادی دوم: کودک و مسجد.....
۳۳۰	اصل عبادی سوم: روزه.....
۳۳۲	اصل عبادی چهارم: حج.....
۳۳۵	اصل عبادی پنجم: زکات.....
۳۳۷	فصل سوم: سازندگی بعد اجتماعی.....
۳۳۹	اصل اجتماعی اول: همراهی کودک در مجالس بزرگسالان.....
۳۴۲	اصل اجتماعی دوم: فرستادن کودک برای برآوردن نیازها و انجام کارها.....
۳۴۳	اصل اجتماعی سوم: عادت دادن کودک به سلام.....
۳۴۵	اصل اجتماعی چهارم: عیادت از کودک بیمار.....
۳۴۵	اصل اجتماعی پنجم: گزینش دوست از میان کودکان.....
۳۴۶	اصل اجتماعی ششم: عادت دادن کودک به خرید و فروش.....
۳۴۷	اصل اجتماعی هفتم: حضور یافتن کودکان در محافل مشروع و جشن های عروسی.....
۳۴۷	اصل اجتماعی هشتم: شب گذرانی کودک در نزد دوستان صالح وی.....
۳۴۸	پایان سخن: نمونه کاربردی از برخورد اجتماعی رسول الله با کودکان.....
۳۵۳	فصل چهارم: سازندگی بعد اخلاقی.....
۳۵۶	اصل اخلاقی اول: رعایت ادب.....

مقدمه‌ی مترجم

﴿رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ (اسراء: ۲۴) «پروردگارا! آنان را به پاس آن که مرا در کودکی تربیت کردند، مورد رحمت قرار بده».

الحمد لله الذي بعزته وجلاله تتم الصالحات، يا رب لك الحمد كما ينبغي لجلال وجهك ولعظيم سلطانك، والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه عدد ما في علم الله، صلاة دائمة بدوام ملك الله.

سپاس و درود مر کردگاری که چون گل آدم بسرشت و زمین جای گاهش بنمود، در هیاهوی زمین رهایش نکرد، مر او را مربیانی داد که اسمشان از جنس اسم خودش بود و مهرشان از نوع مهر او؛ مر بنده مادری داد و پدری که چون کودک به دامان ایشان فتاد، دیگر ایشان را آرام و قرار نماند، همه نگاه ایشان را همین نوزاده تازه‌به دنیا رسیده گرفت و بس!

آری او ودود است و مهرورز که به این کودک چنین مهر می‌ورزد و او را دو مهرورز دیگر در زمین می‌دهد. حال پس از فتادن کودک از دامان مهر کردگار به دیار دل والدین؛ این مهم بر دوش‌های ایشان باشد و پس از این که سرشت کودک از لوث ناپاکی پاک گردیده و از فراز آسمان بر پهنای زمین فرود آمد، پرورش آن بر عهده زمینیان گردید.

برای ادای این مهم و وظیفه آسمانی برنامه آسمانی ضرورت افتد که انجام آن را آسان کند و نتیجه‌بخش. برنامه آسمانی که خود قرآن و سنت نبی کریم ﷺ است، برای این کودک حرف و حدیث‌هایی دارد که هر پدر و مادر و آموزگاری باید از آن‌ها آگاه باشد. این برنامه در لابه‌لای آیات مبارک قرآنی و احادیث پیامبر بزرگوارمان پراکنده است و در هر برهه‌ی که بدان نیاز افتاده بود، از گهرهای الهی و نبوی گردآمد. هم‌اکنون برای دستیابی به این برنامه باید همه این نصوص را زیر و رو کرد و از آن‌ها سودها و بهره‌ها جست.